

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1721. usque ad annum 1724

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1783

VD18 90119304

§. 9. Chang - Hi Sinensium Imperatoris obitus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67596)

Sæc. XVIII. tegrum præfixit triennium, quo
 A. C. 1723 men elapso pœnas in Constitutione
 tentatas *ipso facto* incurrerent: De
 que Innocentius Papa epistolam
 Imperatorem Sinensem perscriptit, eam
 que pluribus exhibuit Cardinalibus
 simulque cuncta, quæ ejus Prædeces-
 sor contra Sinicam superstitionem ce-
 creverat, in præfata epistola confir-
 vit, uti postea dicemus.

§. IX.

Chang - Hi Sinensium Imperatoris
functus.

De Halde
Hist. Sin.
t. 3. p. 156.
Pufendorf.
introd. a
Hist. t. 6.
pag. 363.
P. Flor.
Bar. Jes.
Nov. Chin.
pag. 132.

Interim gloriosissimus Sinensium Imp-
 rator Cham seu Chang-Hi supremum
 obiit diem; cum enim quadam die con-
 tantibus eum Tartaris in Sylva Ha-
 Tigridum venationi intenderet, se-
 pente concussum gelu corpus, febr-
 que a latere cæpit in latus verum
 non multo post venationem interrump-
 seque ad quamdam villam secundo
 pide Peckino distitam deferri jussit. Te-
 repentina pergrati aliunde divertens
 abruptio cunctos insolita admiratio-
 defixos tenuit; non enim erat verum
 mile, tam propere, nulloque percep-
 prævii languoris insultu defecisse Imp-
 ratorem, toto die peritrenum, & ce-
 natici laboris impatientem: ipse ve-

occultam morbi vim sentiens, de di- Sæc. XVIII,
 sponendis Imperii rebus, & nominan- A. C. 1723.
 do Regni Successore cogitare cæpit;
 pro more enim illius gentis relictum
 est Imperatoris arbitrio ex suis Filiis
 unum, quemcunque ad moderandas
 Regni habenas, populosque in fide
 continendos aptissimum censuerit, se-
 ligere ac nominare, nequidem exce-
 ptis Filiis, quos ex suis Concubinis
 suscepisset, nisi ex ipsa Imperatrice na-
 tus vita superstes esset Filius. Hic e-
 nim ceteris omnibus præferendus fo-
 ret: Cum autem Imperator Principem
 a legitima sua Coniuge procreatum ob
 varia crimina jam dudum in custodiam
 tradidisset, quem ex reliquis suis vi-
 ginti tribus Filiis Successorem nomi-
 naret, dubius hærebat, quocirca Im-
 perator Patrem Murao Jesuitam na-
 tione Lusitanum, quem ambiguis in
 rebus sæpius in consilium adhibuit,
 adesse iussit, eum his verbis allocutus:
Quem ex Filiis meis Successorem solii mei
maxime idoneum reputas? suam desuper
 mentem explicare tergiversatur Jesuita,
 probe prospiciens, quod quemcunque
 demum nominasset, unius duntaxat
 amicitiam, viginti duorum autem ca-
 pitale odium in caput suum accerseret:
 importunius autem instante Impera-
 tore, tandem respondit, *Majestati suce-*
inte-

Sæc. XVIII. integrum est, sibi acceptissimum eligi, & A. C. 1723. liunde etiam Regiorum Principum

Et capacitas Majestati vestræ magis, quam mihi cognita, probataque est: meo tamen judicio Princeps nativitate nonus sagacitate, prudentia, affectu erga populos, liberalitate, aliisque Regiis dotibus excellens ceterisque præeminet. Ad hæc Imperator subridens, nihil respondit, nec de vita sua, quem sibi in successorem designasset, legisset, manifestavit, scriptam tamen reliquit schedam, in qua nonum quidem Filium a Patre Murao nominatum fuisse scripsit, quartum tamen nomine *Yum Chim* futurum Regni sui Successorem declaravit: Inde vero ferocientiaque tempestas in præfatam provinciam, cunctosque Catholicos periculum commota est,

Interim Imperator linquente vitæ calore periculosius ægrotare cepit, frustra medicæ artis adhibentur remedia, novis mali accessionibus crevit, & ingravescit indies morbus: Accidit P. Dominicus Parrenin Lugdunensis Jesuita, cui familiaris erat cum Imperatore conversatio: Hic moribundum propositis fidei Catholicæ veritatibus tam ardenti nostram religionem amplectendi desiderio accendit, ut in vicinis Sacro fonte abluere desideraret. Verum ejus Filius *Yong Thing*

subodoratus, nulli pepercit diligentiae, Sæc. XVIII.
 ut cunctis Europæis accessum ad Im- A C. 1723.
 peratorem præcluderet: Unde hic
 Princeps contra meliorem animi sui
 sententiam die vigesima Decembris an-
 no priori Ethnice periit, exacto ætatis
 suæ anno sexagesimo octavo, Regimi-
 nis sexagesimo primo. Corpus ejus
 eadem hac nocte Peckinum transfere-
 batur, cunctisque Europæis tela alba,
 ut pro more patriæ lugubria induerent,
 fuere distributa, concessumque, ut una-
 cum Regi's Principibus, Proceribus-
 que coram Cadavere terram capite al-
 lidere permitterentur. Singulari pror-
 sus amore & studio indefesso a teneris
 in scientias ferebatur: Nec Sinicis om-
 nibus disciplinis, ritibus, legibusque
 apprime se imbutum esse contentus, ab
 Europæis, & præcipue a præfato Pa-
 tre Parrenino Astronomiam, Geome-
 triam, Geographiam, Chronologiam,
 Architectonicam, Mechanicam, Me-
 dicinam, Chirurgiam, Anatomiam,
 Botanicam, Historiam Europæam, &
 Musicam discebat. adeo, ut non modo
 omnes Sinarum, qui eum præcesse-
 rant, Imperatores scientiarum ampli-
 tudine excederet, sed etiam Manda-
 rinos etsi doctissimos longo post se in-
 tervallo relinqueret. Nemo etiam Prin-
 cipum Ethnicorum tam præclaram de
 Chri-

Sæc. XVII. Christiana lege, quam non raro publicè
A. C. 1723. magnis celebrabat encomiis, celebra-

tionem conceperat, ut si ejus voluntas fuisset adeo docilis, quam ejus intellectus fuit excultus, sique vinculis quibus per rationes humanas, & polygamie libertatem aliaque pathemata in infidelitate irretitus detinebatur rumpendi animum habuisset, Sine Imperium de Christiano Rege, & Christianis Successoribus gloriari potuisset.

Referatis defuncti Imperatoris laudibus reperiebatur scheda, qua *Chim* seu ut aliis placet, *Juntseu* & *Tong - Thing*, quo nomine significatur *Pax firma, concordia dissolubilis*, in Successorem nominabatur: mox erga Imperium elevatus, ab Imperii Proceribus & Mandarinis fidei homagium exoptans Princeps erat oris Majestate, ingenio, & eloquentia prompta conspicuus in pertractandis Regni negotiis assidue suæ auctoritatis adeo tenax. ut in regiminis societatem, & consiliorum partem neminem adhiberet. Nullatenus tamen hæreditarium habuit Patriæ affectum erga Catholicam religionem nec benevolentiam erga Apostolicos Ejusdem Operarios: idolorum cultor animum semper a Christianis versus præsetulit, neminemque Missionariis & Europæis in conspectu

admisit, nec eos ulli adhibuit officio, Sæc. XVIII. A. C. 1723.
 partim quia scientias parum æstimaret, partim quia eorum opera uti nollet:
 Hæc funesta jam erant auguria futuræ
 vexationis gravissimæ, qua ultimum
 religioni Christianæ excidium in hoc
 Imperio intentabatur.

§. X.

*Bellum literarium circa validam An-
 glicanorum Episcoporum
 ordinationem.*

Jam dudum agitabatur hæc quæstio, Journal des
 an Ordinations Angliæ Episcoporum Scavans
 sint validæ? Id negabant Jacobus Be- Jan & Febr.
 nignus Bouffuet, Renuus Massuetus pag. 31.
 Parisiensis Benedictinus, Trivoltiensis Mem. de
 Jesuitæ, & Abbas Goulde, qui anno Trevoux
 hujus sæculi decimo Parisiis edito li- 1709.
 bello, cui titulus: vera fides Ecclesiæ Ca- Mart. art.
 tholicæ, pluribus, iisque validis argu- 34. 1724.
 mentis comprobare nitebatur, hæc August.
 ordinationes esse invalidas: his etiam art. 70.
 quidam Anglus nomine Thomas Ward Bibl. Carmel.
 in sua dissertatione Anno 1719. impressa t. 2. p. 786.
 assensit: quem tamen Daniel Williams, Salmon hist.
 Abbatem vero Goulde anonymus quidam D'Angl. t. 2.
 Anglus in quadam apologetica page 201.
 epistola ad suum Amicum de vera, &
 non interrupta serie Anglorum Episcoporum
 usque ad nostra tempora Anno 1722. con-
 futare